DEO OPT. MAX. UNI ET TRINO, VIRGINI DEIPARÆ, ET SANCTO LUCÆ ORTHODOXORUM MEDICORUM PATRONO.

QUÆSTIO MEDICA

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS MANE DISCUTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORUM DIE JOVIS UNDECIMA FEBRUARII.

M. CLAUDIO BERGER, Doctore Medico,

ET ACADEMIÆ CENSORE, PRÆSIDE.

An felicior & tutior in Balneo Purgantium uſus ?

MEDICUS artem ſuam, ſalutis humanæ præſidem, divinitùs acceptam, divinitùs exercet; ſanitatem quippe præſentem tuetur, fugientem revocat, amiſſam reſtituit, ſuaque dogmata & conſilia univerſa ad hunc ſcopum dirigit; accuratè etiam perpendet momenta, quibus munus ſuum ritè poſſit implere: verum ſolus uſus facit Artificem; & ſicut Agricola aut Gubernator, ſic Medicus non diſputatione, ſed uſu fieri perhibetur: exploratum habet, & experitur ſanitatem ſervari recto vitæ inſtituto, curatione methodicâ reddi, veris & genuinis indicationibus fultâ, quarum ope deſtitutus, & perversâ plerumque ratiocinatione deluſus, ἄτεχνος & ἀμέθοδος, cæcorum more curat, & turpiter labitur. Primas tenet Natura in curationis opere, quæ quicquid habet virtutis & authoritatis, ſecundum ipſam rerum veritatem, conſtanti rectaque ratione ſuſtinet: hæc ut pacis amica, motos furentium humorum fluctus novit compeſcere, eoſdemque aut emendare aut prorsùs abolere. Suam Medicus induſtriam omnem ad ejus imitationem componit, eamque attentè intuens, motuum ejus fit jugis & aſſiduus obſervator, ipſique pro re natâ ſuam opem ſubſidiariam conferendo, laborem ejus accelerat, accelerando promovet, promovendo perficit; & ſi quid incidat in corpus hoſtiliter ſæviens, & in eo quidquam retineatur immoderatum, quodque in priſtinam bonitatem reduci nequeat, cujus occurſu & moleſtiâ, in obeundis vitæ muniis Natura interturbetur; Medicus ut fidus ejus Miniſter, ſtatim præſto eſt, ut communi operâ & ſtudio, mutuiſque conatibus ad Ægri ſalutem conſpirantibus, cacochymia calamitatum harumce turbarumque ferax expungatur tempeſtivâ purgatione, quæ veluti Medicinæ manus altera, tutior multò & felicior procedet, quo mitiùs exercetur & humores excernendi fluidiores fiunt atque dilutiores. His machinis malè affecti aut è morbo nondum penitus recreati, auxilium præſentiſſimum experientur.

OPES naturæ potiſſimum elucent in productione medicamentorum purgantium, quæ pro maximâ ſui parte è plantis prodeunt. Hæc è parente omnium tellure exoriuntur & ſurgunt, magnâ equidem ubertate & varietate diſtincta. Tot naturæ dona & morborum flagella expellendæ Cacochymiæ accommodantur: horum nullum eſt compoſitum ex pluribus præferendum ſimpliciori, ut magis naturali, cujus ſcilicet principia rectiùs & ſapientiùs permiſcentur. Veritati conſentaneum eſt, in iis, ut & in aliis ſtirpibus ſuccum nutritium circulari, cujus circulationis ope, puritatem, raritatem & perfectionem adipiſcitur. Purgantia quæcunque ſunt, calorem obtinent, quem partibus internis quas ſubeunt, furtim inurunt; hujus tamen caloris defectu manca eſſet vis illorum purgatrix: vis autem illa non temperiei reſultanti ex quatuor primarum qualitatum unione & contemperatione, ſed materiæ jure aſcribitur, quæ ipſi naturaliter, Dei conceſſu, infixa eſt & inſita, haud ſecus ac in cibis, ſubſtantiæ partibus nutriendis aptæ & familiares, ſunt innatæ; hæc propria unicuique ſubjecto materia nihil eſſe videtur in plantis & animalibus, quam ſpiritus ille inſitus calore & humore primigenio perfuſus, quem theſaurum verè æſtibilem, quandiu plantæ & animantes poſſident, tandiu vires ſuas & facultates cuſtodiunt: hujus ſpirituoſæ, tenuis ſubtiliſque ſubſtantiæ beneficio, cathartica mole licet minima, totum corpus ſubeunt & in ipſum diffunduntur, ſicut res odoratæ, mole quidem exiguæ, magnum aëris ſpatium implent. Illa duplicis ſunt generis; impropriè dicta, quæ obvium quemque humorem ſecum auferunt, exturbant & præcipitant; propriè verò, quæ humorem vitiatum cum delectu trahunt, adinſtar magnetis ferrum cominùs ad ſe allicientis: ſic cholagoga bilem, phlegmagoga pituitam eliciunt, magno ægrotantium ſolatio & commodo, dum notus humor, ſingularis morbi author, convenienti cathartico repurgatur, quem ut ſibi affinem & congenerem prolectat, & à cæteris ſuccis ſejungit. Neque verò purgans quodcumque exiſtimes privari illâ qualitate mordaci, quâ vellicatur Natura ad excludendum quidquid ſibi infeſtum eſt; habet enim hanc perpetuò ſibi comitem & adjunctam, cujus acrimoniâ, ut & humoris vacuandi morſu, Natura, gemino quaſi ſtimulo laceſſita, utrumque, catharticum ſcilicet & humorem allectum excutit, foraſque eliminat.

PURGATIO vulgò audit pravi humoris per loca naturæ normâ & lege commoda evacuatio. Hæc ſæpè αὐτομάτως, ductuque ſuo & conatu vires ſuas colligens, & facto velut agmine, quicquid vitiosè ſe habet aut ſuperfluit, id omne è corpore expurgare novit, abſque ulla ope Medici & medicamenti; quos enim ſponte Natura perſanat fruſtrà Medicina fatigat. Verùm ſæpiſſimè ſupervacaneorum, humorum crebrò vitioſorum iliade obſeſſa, ſub quibus tanquam ſub pondere gemit, & anxiè premitur, indiget artificioſâ purgatione, hæc opportunè à Medico juvante præſcribitur; hujus interventu Natura in ſuo opere peragendo aut impedita, aut ſegniùs verſata, excitatur, juvatur, & ad evertendas has ſordes penituſque excludendas impellitur. Ad hunc optatum finem pervenitur, modo Catharticis, modo Emeticis; ſed his minùs tutò, minùſque accommodatè naturæ motibus, cùm vomitu ventriculus convellatur, & præterea conditiones omnes ad ejus uſum requiſitæ rarò & difficulter occurrant. Purgatio ſummâ cautione inſtitui debet, hæc multæ eſt & difficilis operæ: purgans enim medicamentum vi æſtuoſâ & deleteriâ potens, quo valentius eſt, eò graviùs agitat & mordet: hinc plurimorum deploranda calamitas, qui malè conſulti valentiora pharmaca indiſcriminatim uſurpant, mitiora deſerunt, cùm hæc plerumque multoties repetita, majori ſecuritate minorique perturbatione vim effrenatorum compenſent, & frequentiſſimè ſuperent, abſque ullo metu malæ intemperiei inurendæ viſceribus, niſi morbus præceps aut mali moris aliquando ea exigat, & cunctationem omnem reſpuat: neque leviter Natura juvatur, commodiùſque humor vitioſus commovetur & ejicitur, dum benefico madore contemperatur, quâ temperatione placidè fertur ad exitum, & liberiore curſu proruit.

VETERIBUS Balneum aquæ dulcis fuit admodum familiare & penè quotidianum, quod ad voluptatem tantum & vitæ delitias paulo ſtudioſiùs inſtitutum fuerat, eoque in pretio habitum, ut aliquando ſepties in die ſe lavaſſe Patricii Romani gloriarentur. Ex his vitiorum delinimentis, hæc lavatio mutata eſt & abiit in ſalubriores uſus, qui ad ſanitatis tutelam & morborum depulſionem mirificè valerent; egregias etenim in ſe dotes continet, quas ſui indigentibus liberaliter procurat, modo juxta leges Naturæ, juxtàque regulas ſanitatis, morbique mores, ſano quoque Medentis conſilio adhibeatur in uſum. Graviter autem peccat in rem ægrotantium, qui Balneum præſcribit iis, in quibus ineſt principis cujuſdam viſceris imbecillitas, ſive ſit naturalis, ſive à morbo præcedente profecta, ſive inclinans & impendens nondumque etiam genita; periculum enim eſt, ne in partem jam infirmam & effœtam, aut proximè ad ſtatum male validum vergentem, vitioſus humor fortè decumbens, novas affectiones accerſat; ſeriò quoque perpendendum, num aliqua ſubſit in primis venis cruditas, juncta cutis denſitati, horrorem quippè excitaret, & horror febrem aut pareret, aut intenderet: num quoque adſit hypochondriorum durus renitenſque tumor ſenſibilis, qui aut inflammationem, aut ſcirrhum argueret: hiſce & pleriſque aliis pro re natâ neglectis cautionibus, læſio non levis inferretur lavantibus. His impedimentis ſubtractis, vis longè maxima balnei, tum in morbis præcavendis, tum curandis perſentitur: vi ſuâ blandâ ideo confert, quia corporis habitum humectat, tepore ſuo cutis ſpiracula reſerat, quibus reſeratis patentior ſternitur via fuliginoſorum excrementorum expirationi, & hærens intus & in cute colluvies impura foras exturbatur; Spiritibus igneis & catulientibus impingit compedes, nec exiguum præbet ſolatium colico dolore vexatis, nephriticis, ſcabie, & acerbâ libidine fœdatis. Balneo demum corpus ad purgationem paratum fit & ὑγρόν, & tanquam fotu ſalutari humor vacuandus, mitior & dilutior redditus, tutiùs ejicitur. Infinitæ demum aliæ commoditates ex hujus uſu manant, quas intra breve temporis momentum eo demerſus percipit, & ſe beari gaudet.

NOVUM non eſt aſſerere purgans medicamentum quodlibet, ſemel ſumptum, ventriculo, inteſtinis, viciniſque aliis quas attingit partibus, laborem parere, eaſque aliquando concutere graviter, torſionibuſque moleſtis fatigare: ſed novum eſt dubitare, minori negotio & multò tutiùs fructuoſiùſque, purgans illud in Balneo partes ſuas agere, & ſuaviùs auxiliari. Cacochymia quippe educenda, largior cumulata in corporis penetralibus, morâ diuturniori facta craſſior, firmiter impingitur; Eâ ſaburrâ & partes aluinæ regionis turgent, & corpus univerſum degravatur, eademque fit plurimarum obſtructionum, ac proindè infinitarum penè ægritudinum procreatrix individua: calor quoque peregrinus partibus hiſce interioribus inuſtus, ex ſordium iſtarum putredinis vitio infectarum contagio, perniciem clanculùm infert vix eluendam. Balnei gratiâ & privilegio impuri illius humoris expurgatio feliciter ſuccedit, contumax licet & indocilis dominium pati, redditur ſequacior; craſſior quoque viſcidus & tenaciter adhæreſcens emollitur diluiturve; viæ publicæ laxantur & patent; intemperies calida, cui ſociam ſe præbet ſiccitas, edomatur, ut & ea quam creat medicamenti purgantis vis æſtuans; obtunditur feritas & morſus humoris exultantis: demum, lentus nimium moleſtæ purgationis exitus maturatur blandis aquæ perfuſionibus, cujus vis etiam altiores corporis receſſus, nec non & anguſtiora loca ſubit, in quibus tanquam in carcere humor ille jamdiu detentus reſidebat: expeditior paratior & ad fluxum factus aptior, prorſus eximitur, facilè cedens & quaſi ad nutum obſequens medicamento purganti. Sic obliterato, nulloque hujus cacochymiæ ut & cathartici ſuperſtite veſtigio, ſerenitas advenit, ſua redit corpori facies, ipſiuſque decor genuinus renovatus, luculentum præbet completæ & innocuæ purgationis argumentum.

Ergo felicior & tutior in Balneo Purgantium uſus.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Philippus Bernardus de Bordegaraye.
M. Jacobus Simon Gilles de la Riviere.
M. Ludovicus Lemery, è Regiâ Scientiarum Academiâ.
M. Petrus le Tonnellier.
M. Jacobus Minot, Sereniſſimi Ducis Borbonii Medicus ordinarius.
M. Joannes Gaillard.
M. Guydo-Eraſmus Emmerez.
M. Michaël de Hodencq.
M. Poncius Maurin.

Proponebat Pariſiis CLAUDIUS BERGER, Pariſinus, Baccalaureus Medicus è Regiâ Scientiarum Academiâ. A. R. S. H. MDCC.